

ПРИСНОВОДНА ГІДРОБІОЛОГІЯ

7. Харченко Т.А. Биоразнообразие понто-каспийской реликтовой фауны в Дунайском бассейне // Гидробиол. журн.-2004-Т.40, №6.-С.58-83.
8. Яблоков А.В. Дивергенция // БСЭ. - М.:1972.-Т.8.-С. 244.
9. Zarapkin S.R. Zur Phaenoanalyse von geographischen Rassen und Arten //Arch. Naturgesch.- N.F., 1934.- 3. - S.161-186.

УДК 597.551.2:591.111.1/4:574.64

Л.А. Жиленко

Чернігівський державний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченко, г. Чернігів

ВЛІЯННЯ ГЕРБИЦІДОВ НА ГЕМАТОЛОГІЧЕСКІ ПОКАЗАТЕЛИ ДВУХЛЕТОК КАРПА

Порушення екологіческого рівновесія проходить при попаданні в водосмі синтезуючих хіміческих речовин, таких як - пестициди, які здатні циркулювати та накопичуватися в організмах гідробіонтів. Для оцінки стану риб при пестицидом виступає важливим вибір аналізуємої тканини організма. Відомо, що кров - чувствительний та інформативний індикатор стану організму риб. Цілью настоящого дослідження було дослідження впливу гербицидів (амінної солі 2,4-дихлорфеноксиуксусної кислоти (2,4 ДА), зенкора та раундапа) на показателі крові двухлеток карпа.

Матеріал і методика дослідження

Об'єктом дослідження служили двухлетки карпа (*Cyprinus carpio L.*), вирощені в ОДО «Черніговрібхозе» до маси 250-300 г. Вплив гербицидів (2ПДК) переверяли путем додавання розчинів кількості 40% водного розчину 2,4-Д-амінної солі, 70% порошку зенкора та розчину раундапа у 200-літрові акваріуми з отстоювальною в течії суток водою. Рибу поміщали з розрахунком 1 екземпляр на 40 л води, в якій зберігалася постійний гідрохімічний режим (величина pH становила $7,5 \pm 0,3$, вміст кислорода $- 6,6 \pm 0,4$ мг/л, температура води $- 6-8^{\circ}\text{C}$). На 7 сутки дослідження у брали кровь путем пункциї серця. Першу пробу крові використовували для визначення її стабільнності [5], останню кровь стабілізували путем додавання гепарина - 1000 ЕД/л [6]. Для оцінки морфофункционального стану крові вимірювали наступні показателі: кількість еритроцитів, подсчет яких проводили в камері Горяєва; швидкість оседання еритроцитів (СОЭ); концентрацію гемоглобіну по Сали з використанням гемоглобінометра; вміст гемоглобіну в одному еритроциті (СГЭ); колірний показник крові [4]; відмінність - з використанням віскозиметра ВК-4 [2]. Статистичну обробку результатів проводили по Ойвину І.А. [3].

Результати дослідження та їх обговорення

Як показали дослідження, під впливом раундапа відбувається некотерое підвищення кількості еритроцитів по порівнянню з контролем (табл.1). Такі зміни характерні для риб у стресових ситуаціях при дії яких-либо токсических агентів [1].

ПРИСНОВОДНА ГІДРОБІОЛОГІЯ

Vлияние гербицидов на гематологические показатели двухлеток карпа (M ± m) n=6

Показатель	Контроль	2,4-ДА	Зенкор	Раундап
Время свертывания крови, с	151,0 ± 2,5	83,0 ± 3,1*	238,0 ± 8,2*	276,0 ± 7,8*
СОЭ, мм/час	2,0 ± 0,2	1,6 ± 0,15	1,0 ± 0,12	0,9 ± 0,1-
Вязкость	2,8 ± 0,8	2,6 ± 0,6	4,2 ± 0,4	2,7 ± 0,5
Количество эритроцитов, млн. в мм^3	1,12 ± 0,3	0,88 ± 0,03	1,11 ± 0,08	1,13 ± 0,07
Гемоглобин, г/л	81,5 ± 1,5	48,5 ± 3,2*	43,3 ± 4,1*	63,5 ± 5,2*
Цветной показатель	0,72	0,55	0,39	0,56
СГЭ, пг	72	55	39	56

* - различия показателей достоверны по сравнению с контролем, $P < 0,01-0,001$.

Уровень эритроцитов влияет на время свертывания крови. Этот показатель максимален при действии раундапа (достоверно отличается от контроля), а скорость оседания эритроцитов в этой пробе юыла минимальной. Величина СОЭ во многом зависит от содержания в крови крупномолекулярных белков глобулинов. Поэтому можно предположить снижение уровня иммуноглобулинов в первую очередь под влиянием раундапа. Заслуживает внимания тот факт, что наивысшая скорость свертывания крови при действии 2,4 ДА соответствует более низкому показателю содержания эритроцитов и гемоглобина (табл.1). Известно, что при острой стрессах время свертывания крови значительно уменьшается [6]. Кроме того, наименьшая вязкость крови соответствует наименьшему содержанию эритроцитов, так как именно они играют основную роль в ее увеличении. Большее содержание эритроцитов – большая вязкость крови. Под влиянием зенкора снижается как общее число эритроцитов, так и концентрация гемоглобина в пробе и содержание его в одном эритроците (СГЭ). Цветной показатель определяющий степень насыщения гемоглобином эритроцитов, также минимальный у рыб, находившихся под влиянием зенкора.

Выводы

Последствия влияния гербицидов на двухлеток карпа неоднозначны. Так, действие 2,4 ДА снижает такие показатели крови как: время свертывания, количество эритроцитов, вязкость, уровень гемоглобина. Действие раундапа иное и приводит к увеличению времени свертывания крови, количества эритроцитов, снижает СОЭ. Негативное влияние зенкора выражается в гипохромии, возникшей либо как следствие микроцитоза, либо в результате ненасыщенности гемоглобином нормальных по объему эритроцитов.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

1. Бугаев Л.А., Рудницкая О.А., Засядько А.С. Мониторинг гематологических показателей азовского судака // Актуальные проблемы экологической физиологии, биохимии и генетики животных: Материалы междунар. научн. конф. – Саранск: Изд-во Мордов. ун-та, 2005. – С.36-38.
2. Васильев А.В. Гематология сельскохозяйственных животных. – М.: Сельхозиздательство, 1948. – 439 с.
3. Ойвин И.А. Статистическая обработка результатов экспериментальных исследований // Патол. физiol. и экспер. терапия. – 1960. – № 4. – С.76-85.
4. Посібник з клінічної лабораторної діагностики / За ред. проф. В.Г.Денисюка. – Київ: Здоров'я, 1992. – 296 с.
5. Скорюков В.И. Практикум по ихтиологии. – М.: Агропромиздательство, 1986. – 268 с.
6. Яржомбек А.А., Лиманский В.К. Справочник по физиологии рыб. – М.: Агропромиздательство, 1986. – 192 с.